

Dialekt- och folkminnesarkivet
Box 1743
751 47 UPPSALA

M 246 HANDELSBODAR OCH SPECERIAFFÄRER I UPPSALA

Uppsalas stadsbild har under de senaste årtiondena genomgått stora förändringar, bl.a. när det gäller detaljhandeln. Under 1960-talet försvann de små butikerna och handelsbodarna och ersattes med stora snabbköp med mer omfattande varusortiment. Syftet med denna frågelista är att undersöka speceriaffärerna i Uppsala ungefär åren 1925 - 1970 och få en bild av dem. Viktiga frågor att få besvarade är bl.a. hur varusortimentet såg ut, vilka arbetsuppgifter butiksinnehavaren, föreståndaren, biträdena och springgrabarna hade och vilka kunderna var. Frågelistan vänder sig till både affärspersonal och kunder och har därför uppdelats i två avdelningar.

Avdelning I. Frågor till affärspersonal

1. Ange vilken eller vilka affärer Du berättar om och var de låg i Uppsala. När arbetade Du i affären? När startade den affär du ägde, förestod eller arbetade i? Vet Du vem som var föregående ägare?
2. Beskriv kortfattat affärens huvudsakliga sortiment.
3. Anlitades lokala grossister såsom Agges, Sandströms, ICA, Hakons eller Kooperativa? Varifrån levererades grönsaker, potatis, smör och ägg?
4. Hurdana var hälsovårdsföreskrifterna och hur skedde inspektionerna? Fanns det problem med råttor och andra skadedjur och hur sökte man komma tillrätta med detta?
5. Hur benämndes de anställda (bodknodd, springschas osv.)? Vilka arbetsuppgifter hade de? Hur var personalen klädd?
6. Betalades varorna kontant eller skrev man upp i bok, och vilka fick skriva upp? Vad kallades det att betala på bok? Sändes varorna hem med springpojke?
7. Bjöds kunden på karameller eller kaffe?
8. Bestod kunderna av närboende eller kom de från andra delar av staden eller från landet?
9. Fanns det särskilt besvärliga kunder? Beskriv i så fall på vilket sätt de var besvärliga.

10. Fanns det problem med svinn och snatterier? Berätta.
11. Berätta om kristidens kupongsystem och redovisningen till kristidsnämnden. Tyckte Du att det fungerade bra, eller tyckte Du att det tog mycket tid? Var det möjligt att under krisåren manipulera med kupongerna?
12. Var Din affär bondkvarter där folk från landet har kunnat ta in med häst? Hade en sådan affär ett annat sortiment?

Berätta gärna mer om livet i en handelsbod!

Avdelning II. Frågor till kunderna

13. Berätta i vilken eller vilka speceriaffärer Du handlade, och varför Du handlade just i denna affär. Ange också vilken tid Du talar om.
14. Fanns det vissa affärer som ansågs "finare" eller "sämre" att handla i?
15. Vem i familjen skötte inköpen i speceriaffären? Hur ofta gjordes inköpen?
16. Betalade Du kontant eller skrevs det upp i bok? Var det genant att skriva upp och bli skyldig?
17. Om Du har minnen av kristidens kupongsystem, berätta om hur detta fungerade och vad Du upplevde som mest problematiskt. Vilka kortbelagda varor var särskilt svåra att få att räcka till?
18. Hur bemöttes Du i speceriaffären? Anser Du att den manuella betjäningen var att föredra framför nutidens snabbköp?
19. Tycker Du att dagens närbutiker (kvartersbutiker) uppvisar likheter med äldre tiders speceriaffärer?

Berätta gärna mer om livet i en handelsbod!

TACK FÖR DIN MEDVERKAN!

Glöm ej att uppge namn eller kön, födelseår, yrke och vilken stadsdel Du bodde i.

Uppsala i januari 1990.
Allan Andersson/WE/AL